

УДК 81'373: [81:39]

Онуфрієнко Г. С.¹, Сизова Є. О.²

¹ PhD(Philology), доц. ЗНТУ

² студ. гр. ФБАД-538 ЗНТУ

ФУНКЦІЇ НОМІНАЦІЙ КОЛЬОРУ В МОВНІЙ КОМУНІКАЦІЇ РІЗНИХ НАРОДІВ СВІТУ

Сучасний світ різнобарвний, і людина спроможна розрізняти очима мільйони кольорів та їх відтінків, розуміючи колірну специфіку в рідній мові. Життєво важливим, у тому числі в професійній сфері, є знати лексику на позначення кольорів й усвідомлювати її функції в комунікації, під якою розуміємо швидкий обмін новими знаннями, тобто інформацією. Опановування іноземних мов у відповідь на запити сучасності скеровує людину збагнути і порівняти символіку кольорів у різних культурах, щоб коректно спілкуватися й адекватно сприймати інформацію в сучасному полікультурному просторі. Цю проблему в різних мовах та аспектах (сучасні тенденції у позначенні кольору, архаїчні назви кольорів, мова кольору в мистецтві) досліджують у наукових працях українські мовознавці (І. Базан, Л. Бичкова, М. Волосюк, І. Голубовська, С. Єрмоленко, Г. Онуфрієнко, М. Нелюб, В. Сич, З. Тканко, М. Чікало, А. Ярошенко та ін.) і зарубіжні дослідники (Л. Айсмен, Н. Охрицька, С. Тер-Мінасова, А. Стармер, Р. Фрумкіна, Veronique Henderson, Pat Henshaw, Deborah Swallow, Jesús Maroto, Mario De Bortoli, Michael Robinson і Rosalind Ormiston). Мета цього дослідження – порівняти сучасні смисли кольорів у різних світових культурах, визначивши їх функції у соціумі і в комунікації.

Ще в античні часи філософи вивчали функції кольору в житті, професіях і в спілкуванні, які враховують і нині. Відомо, що Арістотель був першим в історії думки, хто розпочав досліджувати теорію взаємодії

кольорів. Пізніше німецький письменник і мислитель Й. Гете виробив концепцію кольору, спираючись на психологічні установки людини: всі темні кольори заспокоюють, а світлі – збуджують. Згодом за теорією Йоганнеса Іттена було стандартизовано три основні кольори: *червоний, жовтий і синій*.

В українській мові колір переважно позначають прикметниками. Коло назв кольору активно поповнюється за рахунок не стільки лексичних невідмінюваних запозичень (типу *бордо, електрик, фрез, хакі*), як завдяки прикметникам, що асоціюються з тими предметами, рослинами тощо, котрі від природи мають цей колір (наприклад, *буриштиновий, кипарисовий, конячний, морквяний, м'ятний, смарагдовий, спаржевий* тощо) [1]. Колір впливає на комунікацію і взаємозв'язок зі світом навіть на підсвідомому рівні. Однак не всі кольори виражені словами в деяких мовах. Цей мовний бар'єр впливає і на переклад, і на якість комунікації.

Колір може мати неоднакові смисли в різних культурах. Наприклад, хоча в усіх мовах є позначення *білого* та *чорного* кольорів, проте їх смислове навантаження різне: в європейській культурі *чорний* колір пов'язується із трауром, жалобою, а *білий* асоціюється з життям, чистотою, чесністю, шляхетністю, радістю, шлюбом тощо; у східних культурах, навпаки, кольором оплакування і трауру визнано *білий*, а не *чорний*. У деяких районах Мексики кольором трауру є *жовтий* або *червоний*, тоді як у країнах Європи, у США *червоний* колір символізує витонченість, офіційність, складність і надзвичайність ситуації; в Японії – це колір веселощів, у Китаї він асоціюється із поняттям чесність. В Англії, Шотландії, Уельсі та Ірландії *білий* колір асоціюють з дозвіллям, спортом, миром, в Італії *білому* кольору притаманне значення чеснот, цнотливості. У світовому комунікаційному просторі саме *білий голуб* вважається міжнародним символом миру, проте *білий прапор* – міжнародним знаком капітуляції. Науці відома і взаємодія кольору та історичного періоду. Так, кожен епоху асоціюють із певним кольором: наприклад, *сірий* – пуританство і повоєнна Велика Британія; Стародавній Рим – *пурпур* як символ влади; занадто велика різноманітність кольорів – розквіт нації. Спостереження свідчать, що населення кожної країни часто-густо віддає перевагу кольорам державного прапору. За розфарбуванням одягу також можливо визначити, звідки походить і на якій території живе людина. У професійній сфері колір уніформи теж відіграє важливу комунікативну роль: так, кольором влади і сили вважається *чорний*, а *блакитний* або *сірий* кольори костюмів нівелюють індивідуальність клерків і підсилюють індивідуальність клієнтів. Новачкам у сфері ораторства рекомендується віддавати перевагу *бірюзовому* кольору, поєднання *блакитного* і *зеленого* кольорів допомагає не лише підтримувати спілкування, а й забезпечує гармонійні взаємини комунікаторів.

Отже, в комунікації колір є одним із найвиразніших способів висловити себе, свою емоцію, настрій, показати особливості характеру, інтелекту, професійну і навіть національну приналежність, допомагає передати традиції та унаочнити соціальний статус. Як паралінгвістичний засіб спілкування мову кольорів всі народи постійно використовують у професійній сфері, зокрема в діаграмах, схемах, мапах, малюнках, панно, скульптурах. Крім емоційно-декоративної ролі в соціумі, колір може передати й певну інформацію, як допомогти, так і зашкодити спілкуванню та навіть дезінформувати. Колір використовувати треба вмотивовано, обережно, відповідно до закріпленого за ним смислом у міжкультурній комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Онуфрієнко, Г. С. Номінація кольору в термінології сфери сучасного дизайну [Текст] / Г. С. Онуфрієнко, А. І. Пшенична // Тиждень науки. Тези доп. щоріч. наук.-практ. конф., ЗНТУ, 18–12 квітня 2016 р. / Запоріжжя : ЗНТУ, 2016. – Т.3. – С. 167-169.